

การเปิดหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูงทาง วิทยาศาสตร์การแพทย์คลินิก สำหรับการฝึกอบรม แพทย์ประจำบ้านสาขาต่าง ๆ (ตอนที่ 1)

เนื่องด้วย คณะแพทยศาสตร์ และคณะทันตแพทยศาสตร์ ได้จัดการศึกษาหลังปริญญาเพื่อสร้างเสริมความเชี่ยวชาญ หรือประสิทธิภาพในทางวิชาชีพต่อเนื่องกันมาเป็นระยะเวลายาวนาน หลายสาขาวิชาได้จัดการศึกษามากกว่า 20 ปี การจัดการศึกษาดังกล่าวส่วนมากกำหนดระยะเวลาในการศึกษา 3 ปี เพื่อให้ตรงตามคุณสมบัติในการเข้าสอบเพื่อวุฒิบัตรแพทย์เฉพาะทางของแพทยสภา หรือทันตแพทยสภา อย่างไรก็ตามในอดีตถึงปัจจุบัน การจัดการศึกษาหลังปริญญาที่ได้รับการจัดระบบเฉพาะปีที่ 1 ที่มีการวางเป็นหลักสูตรการเรียนการสอน แบ่งรายวิชา กำหนดหน่วยกิตตามก้ำกั้นของเนื้อหาวิชาและระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาจัดเป็นหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตทางวิทยาศาสตร์การแพทย์คลินิก (ป.บัณฑิต) ระยะเวลาศึกษา 1 ปี ตามหลักเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรของทบวงมหาวิทยาลัย พ.ศ. 2533

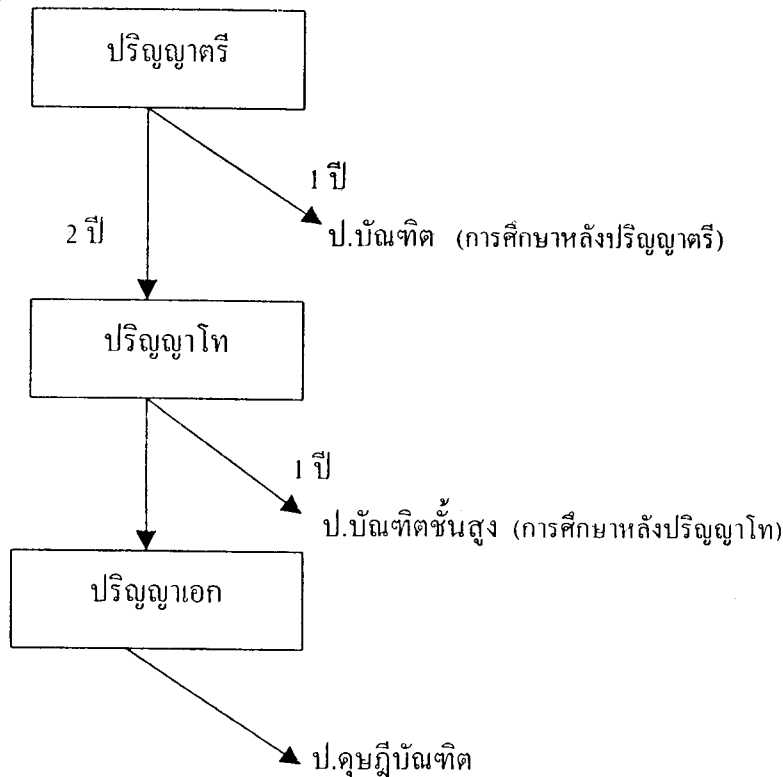
ข้อมูลปัจจุบันพบว่า มีหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรบัณฑิตของคณะแพทยศาสตร์ 12 หลักสูตร และของคณะทันตแพทยศาสตร์ 9 หลักสูตร

คณะแพทยศาสตร์มีการจัดการศึกษาหลักสูตรระดับปริญญาโท 3 หลักสูตร ใน 2 สาขาที่เป็นสาขาเดียวกับหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตคือ อายุรศาสตร์ กุมารเวชศาสตร์ และการพัฒนาสุขภาพเด็ก ใช้เวลาศึกษา 2 ปี ในทางปฏิบัติภาควิชารับผู้ที่เข้าศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตทางวิทยาศาสตร์การแพทย์คลินิก บางคนเห็นว่ามีความยากเข้ามาในหลักสูตรมหาบัณฑิตมิได้แยกกับนิสิตใหม่เพราะผู้เข้าศึกษาทั้ง 2 หลักสูตรคือ ประกาศนียบัตรบัณฑิตกับมหาบัณฑิตต่างก็อยู่ในเงื่อนไข

ที่จะศึกษาต่อเชิงวิชาชีพรวมเป็นเวลา 3 ปี แม้จะจบหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตหรือมหาบัณฑิตแล้ว

คณะทันตแพทยศาสตร์มีการจัดการศึกษาหลักสูตรระดับปริญญาโท 5 หลักสูตร ใน สาขาเดียวกับที่เปิดหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตอยู่แล้ว อย่างไรก็ตามลักษณะการจัดหลักสูตรของคณะทันตแพทยศาสตร์ มีความแตกต่างจากคณะแพทยศาสตร์ คือผู้ที่เข้าศึกษาของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต เป็นคนละกลุ่มกับหลักสูตรมหาบัณฑิตเป็นส่วนใหญ่ และผู้ที่จบการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต ส่วนมากก็จะออกไปประกอบอาชีพโดยไม่มีการฝึกอบรมต่อส่วนใหญ่ ยกเว้นสาขา ศัลยศาสตร์ช่องปาก ที่มีลักษณะการฝึกอบรมหรือการจัดการศึกษาต่อจนครบ 3 ปี ให้ครบเกณฑ์คุณสมบัติในการสอบเพื่อวุฒิบัตรจากทันตแพทยสภา แต่ก็มีแนวโน้มว่าสาขาวิชาเฉพาะทางหลายสาขา โดยเฉพาะด้านคลินิก กำลังพัฒนาการจัดการศึกษาในสายวิชาชีพเพิ่มขึ้น เช่นเดียวกับทางแพทยศาสตร์

เนื่องจากหลักสูตรที่เปิดสอนในระดับบัณฑิตศึกษาในส่วนของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูงตามระเบียบจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2542 ข้อ 7 และประกาศทบวงมหาวิทยาลัย เรื่องเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต พ.ศ. 2533 ข้อ 2 และ 9.2 ได้กำหนดว่าเป็นหลักสูตรการศึกษาที่สร้างเสริมความเชี่ยวชาญหรือประสิทธิภาพในทางวิชาชีพ สำหรับผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท หรือเทียบเท่า ดังแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1. ความเชื่อมโยงการจัดหลักสูตรบัณฑิตศึกษาในระดับต่าง ๆ ตามเกณฑ์ทบวงมหาวิทยาลัย

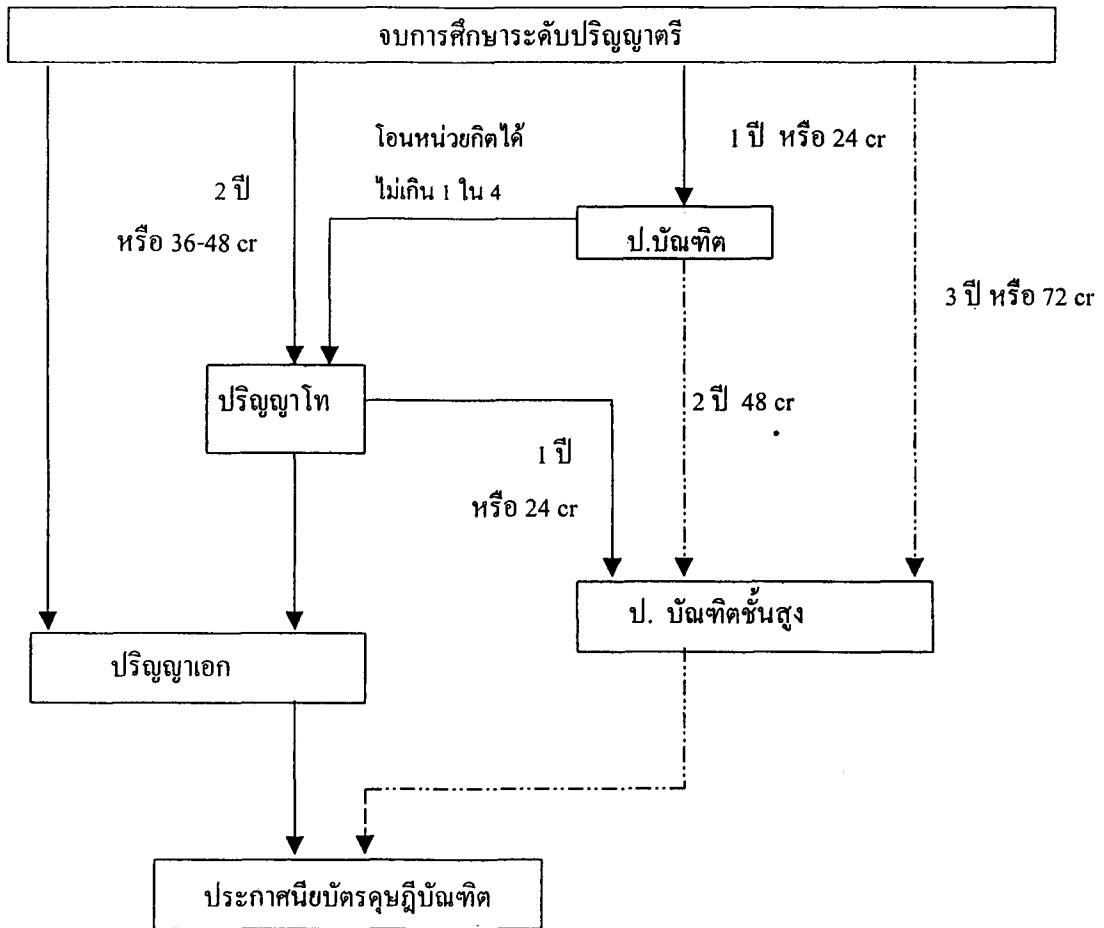
การกำหนดนิยามของหลักสูตรดังกล่าว ทำให้การจัดหลักสูตรการศึกษาในลักษณะที่เสริมสร้างความเชี่ยวชาญทางวิชาชีพไม่สามารถดำเนินการในลักษณะต่อเนื่องได้ เมื่อคณะแพทยศาสตร์และทันตแพทยศาสตร์ประสงค์จะจัดการศึกษาหลังปริญญาตรีระยะเวลา 3 ปี ในสายวิชาชีพที่ได้ดำเนินการมาเป็นเวลานานกว่า 20 ปี ให้เป็นระบบระเบียบ ก็ประสบปัญหาดังกล่าว การจัดทำหลักสูตรให้ต่อเนื่องตามระเบียบที่มีอยู่ จึงต้องจัดหลักสูตรมหาบัณฑิตขึ้นมารองรับก่อนจะจัดหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง ซึ่งแม้จะทำได้โดยเพิ่มน้ำหนักของการวิจัยให้ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตร แต่ก็อาจทำให้การจัดการศึกษาเชิงวิชาชีพผิดไป

แนวความคิดในการพัฒนาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูงเชิงวิชาชีพ

จากปัญหาดังกล่าวจึงได้มีการปรึกษาร่วมกันระหว่างฝ่ายวิชาการจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (รศ.ดร.ปราณี กุลละวณิชย์ รองอธิการบดี และ ศ.นพ.สุทธิพร

จิตต์มิตรภาพ ผู้ช่วยอธิการบดีในขณะนั้น) คณะแพทยศาสตร์ คณะทันตแพทยศาสตร์ คณะสัตวแพทยศาสตร์ และบัณฑิตวิทยาลัย ในเดือนมกราคม และเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2543 ซึ่งทำให้ได้แนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาในสวนที่สร้างเสริมความเชี่ยวชาญ หรือประสิทธิภาพในทางวิชาชีพให้ต่อเนื่อง แต่ก็ยังคงความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างสายวิชาชีพและวิชาการให้เกิดความยืดหยุ่นของหลักสูตรนี้

ในเวลาต่อมาบัณฑิตวิทยาลัย โดย ศ.ดร.สุชาติ กิระนันท์ คณะบดีและ ศ.นพ.สุทธิพร จิตต์มิตรภาพ รองคณะบดีได้เห็นความสำคัญในเรื่องนี้จึงได้ดำเนินการต่อจนได้ข้อสรุปที่ชัดเจน และได้เสนอให้ที่ประชุมคณะกรรมการประจำบัณฑิตวิทยาลัยพิจารณาและได้รับความเห็นชอบในการประชุมครั้งที่ 4/2523 วันที่ 11 พฤษภาคม 2543 และได้นำเสนอความเห็นต่อไปยังคณะกรรมการวิชาการมหาวิทยาลัย และคณะกรรมการนโยบายวิชาการของสภามหาวิทยาลัย ซึ่งจากการประชุมครั้งที่ 1/2543 วันที่ 5 กรกฎาคม 2543 ได้พิจารณาและมีมติเห็นชอบใน

—————> การจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่สามารถดำเนินการได้ตามระเบียบ

-----> แนวทางการจัดการศึกษาที่เสนอขออนุมัติดำเนินการ

แผนภูมิที่ 2. ความเชื่อมโยงการจัดการหลักสูตรบัณฑิตศึกษาในระดับต่าง ๆ ตามแนวคิดของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ในปัจจุบัน ที่ได้รับความเห็นชอบจากสภาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การจัดทำหลักสูตรประกาศนียบัตรชั้นสูงต่อเนื่องจากหลักสูตรประกาศนียบัตรตามแนวคิดที่บัณฑิตวิทยาลัยเสนอ โดยเห็นว่ามีเหมาะสมและให้ใช้แนวทางดังกล่าวกับทุกหลักสูตร ซึ่งจะเป็นการศึกษาทางด้านวิชาชีพโดยตรง แต่ให้ปรับลดหน่วยกิตในแต่ละระดับลง เพื่อให้สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2542 ของทบวงมหาวิทยาลัยส่วนการจัดหลักสูตรประกาศนียบัตรดุขฎิบัณฑิตนั้นให้ใช้แนวทางการจัดการศึกษาต่อเนื่องจากระดับปริญญาเอกเพียงด้านเดียวก่อน

ดังนั้นแนวทางในการจัดหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาในรูปแบบใหม่จัดเป็นดังแผนภูมิที่ 2

ขณะนี้ทางจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้ดำเนินการต่อไปแล้วดังนี้คือ

1. ได้ดำเนินการขอปรับแก้คำจำกัดความของหลักสูตรประกาศนียบัตรและประกาศนียบัตรชั้นสูงที่ปรากฏอยู่ในพระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยที่อยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกา ซึ่งก็ได้แก้ไขเป็นที่เรียบร้อยแล้ว
2. กำลังดำเนินการติดต่อทบวงมหาวิทยาลัยเพื่อขอแก้ไขคำจำกัดความ และระเบียบเพื่อมิให้ขัดต่อกฎระเบียบของทบวงมหาวิทยาลัย
3. บัณฑิตวิทยาลัยแจ้งให้คณะต่าง ๆ ทราบถึง

ความคืบหน้าในการดำเนินการจัดหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตและประกาศนียบัตรชั้นสูงตามแนวทางใหม่เพื่อจะได้พิจารณาความเหมาะสมของแต่ละสาขาว่าน่าจะได้จัดทำหลักสูตรลักษณะเช่นนี้หรือไม่

หากเห็นว่าเหมาะสมให้เตรียมการร่างหลักสูตรให้สอดคล้องกับปรัชญาการจัดการศึกษาและระเบียบของมหาวิทยาลัย

4. ดำเนินการแก้ไขระเบียบในส่วนของบัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในส่วนที่เกี่ยวข้อง

5. คณะแพทยศาสตร์ จุฬาฯ เห็นชอบให้มีการจัดทำหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูงทางวิทยาศาสตร์การแพทย์คลินิกจำนวนเท่ากับหลักสูตรฝึกอบรมแพทย์ประจำบ้านสาขาต่าง ๆ ของแพทยสภาที่คณะแพทยศาสตร์ จุฬาฯ ดำเนินการอยู่

6. ศ.นพ.สุทธิพร จิตต์มิตรภาพ รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย และ รศ.พญ.วิไล ชินธเนศ ซึ่งรับผิดชอบงานบัณฑิตศึกษาของคณะแพทยศาสตร์ได้ร่วมกันจัดประชุมชี้แจงทำความเข้าใจและแนะนำการจัดทำหลักสูตรป.บัณฑิตชั้นสูง ตามหลักสูตรฝึกอบรมแพทย์เฉพาะทางของแพทยสภาที่คณะแพทยศาสตร์ดำเนินการอยู่จนในที่สุดได้จัดทำหลักสูตร ป.บัณฑิตชั้นสูงขึ้นจำนวน 14 หลักสูตรเสนอและได้รับความเห็นชอบจากสภาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กับได้เริ่มเปิดทำการสอนตามหลักสูตร ตั้งแต่ปีการศึกษา 2545 ที่ผ่านมาเป็นปีแรก

จากการดำเนินงานในการพัฒนาตามลำดับดังกล่าวแล้วยังประโยชน์ต่อเนื่องในหลาย ๆ ด้าน ได้แก่

- ได้เห็นภาพคณะแพทยศาสตร์ที่มีภารกิจด้านการให้การศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาตามที่ได้ดำเนินงานมาตลอดกว่า 20 ปี อย่างชัดเจน ในแง่ของการศึกษาและวิชาการ มีใจเฉพาะด้านวิชาชีพ

- อาจารย์ของคณะแพทยศาสตร์ได้รับการยอมรับจากมหาวิทยาลัยใน "ภาระงานการสอนบัณฑิตศึกษา" ตามสภาพความเป็นจริง มิใช่จัดเป็นภาระงานด้านบริการเพียงอย่างเดียว

- เมื่ออาจารย์ในแต่ละภาควิชาได้รับการยอมรับภาระงานสอนบัณฑิตศึกษาแล้ว ปัญหาการปรับลดหน่วยกิต ในแต่ละภาควิชา แต่ละรายวิชาก็สามารถทำได้ง่ายขึ้น ดังจะเห็นได้ว่าคณะแพทยศาสตร์ประสบความสำเร็จในการปรับปรุงหลักสูตรแพทยศาสตรบัณฑิตให้ลดลงมาเหลือเพียง 237 หน่วยกิต ได้โดยไม่มีอุปสรรค ดังที่เคยประสบมาก่อน

- การฝึกอบรมแพทย์เฉพาะทางเป็นระบบระเบียบมากขึ้น มีการจัดการเรียนการสอนที่กำหนดเป้าประสงค์ในแต่ละช่วงเวลาชัดเจน มีการประเมินผลอย่างมีประสิทธิภาพดีขึ้น

แนวทางการดำเนินงานในการพัฒนาวิชาการในการเปิดหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูงทางวิทยาศาสตร์การแพทย์คลินิกสำหรับการฝึกอบรมแพทย์ประจำบ้านที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้ถูกเบิกพัฒนาขึ้นได้รับความสนใจจากคณะแพทยศาสตร์หลายแห่งที่ต่างก็ประสบปัญหาในลักษณะเดียวกัน และได้เชิญ ศ.นพ.สุทธิพร จิตต์มิตรภาพ ซึ่งเป็นผู้ริเริ่มไปเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการให้คำปรึกษาการพัฒนาหลักสูตรดังกล่าว กับได้ขอเอกสารไปศึกษา อาทิ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล ในขณะที่คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ได้จัดทำร่างหลักสูตรป.บัณฑิตชั้นสูง รวม 13 สาขา ขึ้นแล้วกำลังดำเนินการเสนอขอรับความเห็นชอบจากสภามหาวิทยาลัยเพื่อเริ่มดำเนินการในปีการศึกษา 2546 นี้